Abdullah Rıza Ergüven

TERSİNE AKAN IRMAK

BERFİN

Abdullah Rıza Ergüven

Tersine Akan Irmak

BERFİN

Berfin Yayınları : 49
Şiir Dizisi : 17

ISBN 975 - 7354 - 43 - 0

Abdullah Rıza Ergüven : Tersine Akan Irmak
Yayın Yönetmeni : İsmet Arslan
Kapak Resmi : Wassily Kandinsky
Dizgi : Berfin Dizgi (Murat Ece)
Düzelti : Sermin Arslan
Baskı : Günay Matbaacılık Ltd. Şti.
Birinci Baskı : Mayıs 1997

Bu kitabın yayın hakları **Berfin Yayınları**'na aittir

Berfin Yayınları
Cağaloğlu Yokuşu, Evren Han, Kat: 3
No: 60 Cağaloğlu 34440 - İSTANBUL
Tel: (0.212) 513 79 00 - **Fax:** 520 64 84

Abdullah Rıza Ergüven

Tersine Akan Irmak

- Şiirler -

BERFİN
YAYINLARI

TERSİNE AKAN IRMAK

Bugün ne denmişse yarın
ama zambaklar açmayabilir
Ne düşünür çiğdem
bilemem kim bilir
osmanlı bir yasak belki
şeyhülislamlık
zincire vuran kendi kendini
ya da gereksiz bir şey
tersine akan ırmak
karanlığa doğru

NELER DEMEDİLER BİLSENİZ

Neler demediler bilseniz
neler iki gözüm
yer üstüne göğ üstüne
o cim karnında bir noktalar
Tümden aykırı düştü
Newton'u, *Darwin*'i, *Einstein*'ı
yatmadı uslarına hiç
çiçeği böceği külü tozu atomu
döne döne bir olan

KİM BU OYUNCULAR?

Haydi öyle olsun diyelim
değil ya
var mı değişen
kartallar, kırlangıçlardan sonra
Nerede *Kartaca,* nerde *Anibal*
n'oldu *Nemesis Tanrıça?*

Pabucu yerde kalmazmış
çıksa ağaca
Kim urdu, kim ilendi
İskender'e, *Sezar*'a
Bu dünya kalmamış
bile *Kanuni Sultan Süleyman*'a
kalmış mı birine?

Beyninden vurulmuşa dönmüş
önünde *Akkâ*
kim zehir eden apoletlerini
Korsikalı Napolyon'a?

Ne denir
ya *Musa* İsa *Muhammed*'e
Kim bu oyuncular
oynatan nerde?

MEDETSİZ

Kur'an okundu
sonra üç kurşun
ardından üç kurşun daha
medetsiz
Soyundu atlar üzengilerinden
ağır ağır
bir çark-ı felek
Biri düşlerinden oldu
ucun ucun
öbürü tırnaklarını yiyordu

ÇİNOĞLU

Tanrı manrı	eyvallah
tevrat incil	eyvallah
papaz mapaz	eyvallah
kur'an mur'an	eyvallah
hacı hoca	eyvallah
cennet mennet	eyvallah

Yok şuyudu yok buyudu
insanın anası ..kiliyor
haberin var mı çinoğlu?

BU İŞLER

Bu işler böyle olmaz diyordum
ama nasıl
onu da bilmiyordum
Karakedi geçmiş olmasın
duvarın arkasından?

YAZIK DİYORUM

Bir merdiveni çıkıp iniyorum
merdiven de benimle çıkıp iniyor
ama hiçbir şey uzak değil
Baş aşağı iyice tutunuyorum
yüzüme yağıyor yıldızlar
sunturlu bir küfür çekiyorum
olmuş olanlar olup bitenler olacaklar
gelip oturuyor yanıma şapatak

Haritasını çiziyorum haksızlığın
milyarlarca yılın hesabı isteniyor
yazık diyorum tanrıya etmeyin yapmayın..

NE GÜNE BU TANRIELÇİLERİ?

Soğuk evlere giremiyor
girse canımız yanardı
Savaş alanında ölüler
sayıları belli değil
Kim bilir kimi kim sikler
İsa'nın siklemediği belli
Musa dünden yenik
Muhammed hakesa
Ne güne bu tanrıelçileri
sofraları kan ve ateş?

OLMAK HER ŞEYDEN ÖNCE

Olmak her şeyden önce
çarçur etmeden bir şeyi
ama çoğalmak
tanrıca bir
kasaba
    sütçüye
        ekmek parasına
        t
        a
        n
        r
        ı
leyli turaları çekmeden gülüm
leyli turaları

HİTİT KRALI

ŞUPPİLULİYUMA (3400 yıl önce)'NİN
KARDEŞİ, PRENS KANTUZİLİ'NİN
TANRIYA YALVARISI...

Yemedim yasak olanı
ne öküzü ahırından
ayırdım
ne koyunu ağılından

Ekmek buldumsa
yemedim ekmeği bir başıma
su buldumsa
içmedim suyu
Yaşam ölüme bağlı
ölüm yaşama
günler sayılı
Bunca üzülmezdim sayrılığa
yaşam sonsuz olsaydı
Tanrım! Söyle suçumu
anlaya bileyim
ben de ne olduğunu

Sen ki bütün insanların çobanı
nice yalvardımsa
bir yararı olmadı.
Birini alıp birini verdin
kötülüklerin.
Yanlışım nerde Tanrım
ne yaptım ben sana?
Yaratan da sen
ölümlü kılan da
hile yapar satımcı
tartıda
ben Tanrı'ma ne yaptım?
Evim korkular evine döndü
yüzünden bu sayrılığın..

TASMA

En uzak, en ince
düşüncelerimizden olduk
dalıp içimize
Bilemedik
atomlar neye gebe
ateş küreler fırdönen
yitik bir yıldızda
Kafayı üşütmüş *Berkeley*
tasma takıyor insana..

NASIL DA EZMİŞLER İNSANI

Nasıl da ezmişler insanı
eski çağlardan
Roma'dan beri
kralı, kral olmayanı
Musa'sı, İsa'sı, Muhammed'i
dünyanın dört bir yanında
-İnsan, demişler hiiç..
binmişler omuzuna
çelik çomak oynamışlar
papazı da binmiş, hocası da..
Neron'u, *Sezar*'ı, *İskender*'i
taa eski çağlardan
Roma'dan beri...

YOL VER GEÇEM

Ayağımı taş vurdu
taşa baktım taş göğün
Devebağırtan gediği
körolsun gözün
eşeğime yol ver geçem..

ESENLİKLER

Tanrıelçileri olmadık
hiçbir zaman
kan içen tanrıların
Ne diz çöküp yalvardık
ne baş eğdik
Alınterimiz oldu
ekmeğimiz
ekmekle su
sevgimiz
evde ocakta, tarlada bağda
Esenlikler bizden
gelecek kuşaklara..

ÖLÜNÜR YOK YERE

Bakarsın
gün güneşlik hava
Bakarsın
sabah demez akşama
düğün şenlik olmuş..
Yok hiçbir şey
senden benden yana
gölgeler yalnız gidip gelen
kimin umurunda
belli kaygısızlığı tanrıların
can pazar pazar alınır
ölünür yok yere..

MAÇA BEYİ

Dökülür ellerime yüzün
dökülür korkunç gece
sevincin hüznün
gelir kurulur yüreğime
maça beyi gibi

UNUTTUK GÜNEŞLERİ

Öyle dalıp öyle uyuduk ki
görünmez oldu yer göğ
Bir iki bir iki bir iki
sayıp durduk yerimizde
Kara çarşaf, kara yaşmak
unuttuk güneşleri
Cehennem oldu sonra da
elimiz yüzümüz...

BALIKLAR

Suyu düşünüyordu yosun
taşa kondu
denizin öyküsünde
bütün balıklar
Körboğaz dincinin nafakası
kurar cennetini
alinin velinin sırtına
kurar da
alır gider kafasını vayy
alır gider..

BESBELLİ

Benim soluğum bana
yeryüzünde
uçan kuş, yüzen balık
esen yel tepelerde
Şu erguvani ballıbaba
benim iğde çiçikleri
Ben öldükten sonra
kim sorar beni
ben olan dalı, yaprağı
Besbelli
tanrıların sormayacağı..

AĞZINI CIN ÇARPAR

Çocuktum
işeme dedi anam
ahır yoluna
ağzını cin çarpar
İnat bu ya
işedim beş kez
Demir dövmesi bir geceydi
allah gelse bulamaz
yaptım iyi ki
değilse ağlayacaktım..

HANİYDİ

Öle kucakladılar öylesine
iri gözlü taylar gibi
taylar gibi iri gözlü
haniydi herşey hani

GECE

Ay düşmüş kuyuya
çalmışlar iyiden geceyi
ne yapsın kova?
Yıldızlar
dört göbek uykuda
bir aşağı bir yukarı

Gece
başıbozuk bir kervan
ipsiz yularsız
haraç ister gibi tanrıdan
kim vurduya gidiyor..

BEN HİÇ GÖRMEDİM

Umarsız bir geceydi
karakuru birşey desem yeri var
Ben hiç görmedim
dilimi kesip kuyuya attılar
Tam on iki mitraylöz
terkimde
kaç kez beynamaz oldum böyle
yitirdim kaç kez kânunisanimi
Namazdan geçti bütün cumalar
tanrı zuhur etmedi!.

YOKSA

Bi ağrıdı bi ağrıdı karnım
dündü bugün değil
Üstüme yıkılacak sandım
kuleler minareler
beton yapılarıyla bütün kent
Çıkarıp ağrıyı karnımdan
"Bu tanrı!" diyecektim sonra
vazgeçip demedim
Yoksa
bal gibi inanacaktım..

OLMAYACAK İŞ Mİ?

"Ruhu örümceğe" benziyormuş
Walt Whitman'ın
üç aşağı beş yukarı
oldu diyelim
olmayacak iş mi?

Tutup allahı çıkarsam
kitaplardan
atsam bir kuyuya
lululuuup cummm..
kimse inanmaz
olmayacak iş mi?.

ÖZÜR DİLERİM

Ağı karaya vurdum
olmadı
karayı ağa
hele hiç

Tanrı ecir sabır versin
gidip kuyudan
yüz kova su çektim

Karanfilim karanfilim
senden özür dilerim..

ÜÇ KEZ YEDİLER GÖĞÜ

Sırtı yağır eşeklerdi acılarım
ayak ezdim
Toroslardan Kargapazar dağlarına
tam üç kez yediler göğü
haraç mezat
Musa İsa Muhammed
cumalar yıkılıp gitmiş
kan kusmuş minareler
teyellenmiş tanrı adına
kiliseler camiler..

BİLEMEDİM

Üçgenler uçuyordu üç yerde
birine ben kondum
birine ben tanrı
Bütün cumaları yediler
tavşan kurt böcek arı
Sonra herşey yerinden oldu
Tanrı mı ben, ben mi tanrı
bilemedim..

GÖRENLER DİYOR

Yumruğumu
dört deve çektirmişler
üstelik
dört cihan görmüş
devci öyle diyor
Son çarşambasında
allahsız bir günün
Ben görmedim
görenler diyor

AT PAZARLIĞI

Tanrıdan üstün çıktı
dervişin at pazarlığı
didon sakallı
cuma namazında
hapır hupur
üçotuz para

DUYDUNUZ MU?

Lahmacunla doyurdu karnını
tek ayak üstüne düştü yıldızlar
Bir kırandöken
eledi göğü baştanbaşa
Açılı açılıverdi zambaklar
kırmızı kırmızı
sirenler
aslanağızları
sarı başaklı tarla
bütün ılgınlar susmuş
öksürük balıkları
lahanalar
Duydunuz mu bir haydut kovalıyor
akşam akşam minareler

SESSİZ

Uçtu kuşlar.. dönmediler..
alıp gittiler akşamı.. sessiz...
suda sarı yoncalar gibi

NE YAPSAM?

a dan z ye
seni dedim
tüm abece sen oldu
ben abeceden oldum

Şimi öyle yoksulum ki
ne yanmak ne yakılmak
kâr etmiyor hiç biri
Ne yapsam
bilmem ki
tanrı mı olsam?

BİR TOP GÜL

Vurur akşamı gece
üç kurşun minareden
tepe takla
bir top gül
sarısı kanarya
kanar durur
kankırmızı uyy anam
kan karanlık bir kahır
dünü mühürler gibi

EBABİL KUŞUM

Birer birer öleceğiz hepimiz
erinden gecinden
kazık çakacak değiliz
Ne var bunda gülecek
ebabil kuşum
İşin en kötüsü biz öldükçe
tanrılar da ölecek
kazık çakacak değil!.

AMA NASIL?

Üç fırtına koptu göğün içinden
tekeri yok üçünün de
alınmış çalınmış yenilmiş içilmiş
aptesbozanotu camgüzeli
Al atlar dor'atlar at..
"beraat-ı zimmet asıldır" diyorlar
ama nasıl beraat?

SORULAR

Dün hiçbir şey söylemezken bana
neden esrikleşiyorum pembeyle?
Kavak ağacı uzun mu uzun
yarışa mı çıktı minarelerle?
Yoktu minareler daha dün
kavaklardan önce
kutsal kim?

Yumurta mı ki
bütün bu soruların
cılkı çıksın?

SESLER

Ne bu sesler
bu uğultu bu saydam
kapının ardında kapının ardında kapının?

DÜŞÜM AZDI

Elim nasıl vardı
bilmiyorum ben de
cumartesili ağıraksak
Üçü beş geçiyordu gece
Samanyolu Yedikardeş
atlar arabalar geçiyordu
yanıbaşımdan
Düşüm azdı uyandım
ben ki uçkuruna sağlam

BOYLU BOYUNCA

Düşmedi ağzından
ve lahavle haram enuzübilla
oruç haç kara düşlere daldı
alışamadı avrupalara
hasan dağı erciyes ararat
hüznü yedi göbek
yedi göğ üzre nice nice
karanlığa uzanıp kaldı
boylu boyunca

IRMAK KESİLDİ

Bir eğildim
ovalarına ovalarına doğru
körkütük
Ne adım kaldı ne sanım
gözleri velfecri okuyordu
başörtülü kadının
minarelerim göğe doğru
ırmak olup ırmak kesildi

YARATI

Dilsel bir yaratı dile değgin
buyrultu:
"- Tanrı dedi, ne?
ışık olsun
ve oldu ışık
Toprak olsun
ve toprak oldu.."

"- Eipen ho Theos fesi. ti?
genestho fos
kai egeneto
genestho ge
kai egeneto"

Ne zaman dedi,
ne zaman oldu?
Ne güz çiğdemleri
bunu
bildi
ne de papatyalar!.

O DEĞİLDİ BU

O değildi bu
tengri üzre dedikleri
bu onların
Dürdüler mavi göğü baştan kara
çullam çullam güpegündüz
örtüye sürdüler kadını

KİM BİLİR KİM?

Bir de batım ki
oynaşıyordu çitlembikler günışığında
maviye maviyi
yeşile yeşili bırakmışlar
Ne Hatt-ı humayun'dan
ne su gelinciklerinden haber var
Ne şu ne bu
ne de *Hicaz*'a giden kervanlar
kim bilir kim?

SIKIYSA

Sıkıysa açma ağzını
bir tutam güneş kartopu memeler
ucunda yoksulluğun körolası

HOPARLÖR

Şimdi
minarelerde rezalet davulları
bayarlı menderesli
tam tepede gümüş ay
hoparlörlü
yakapaça etmiş geceyi
sokaklara dökülüyordu

TARİH YAZILMADI

TARİH YAZILMADI

Tokaçlayıp bir iyi
dövdüler suyu neden sonra
ebemkuşağını yedi renkli
Göğe taştı ne varsa
iğneden ipliğe
Musa İsa
Muhammed

Kan oldu her şey kankırmızı
ucu bucağı yok
tarih yazılmadı

ÇOK ESKİ

Geldiler gördüler oturdular
bir yaprağın tarihinden çok eski
Ninem biliyordu
ninemin ninesinin ninesi
Kapıda bekleyen sonbahar
büyürdü elleri bağlı sevinçleri
Ve gece
büyürdü umudumuz
bir kuşun kanadından çok ince

UMUT BAŞIBOŞ CEYLAN

Gün doğmuş yeniden
on parmağın on işte
Umut başıboş ceylan
çekip gitmiş dağlara
varsan bulamazsın
susan dudağına
haydi gel
karanfil kondurayım
öyle güzel
öyle can
Bir umudum sende
bir umudum sen

RES ÇEKTİM BİLİSİZLİĞE

Ne geceden kaçtım
ne de karanlıklar korkuttu beni
Yürüdüm üstüne ışığın
karanlık kendini bildi
aydınlık kendini..
Res çektim bilisizliğe
uranyum alıp başını gitti
Suya, ateşe, yere, göğe
uzak uzak dağlara
var mı bir diyeceğin
var mı daha?

ÖLÜ İNANÇLAR

En uzak
en yakın
düşünce evreninde buldum seni
ışıklı
sarı buğday başaklı
büyüdüğü
filiz filiz yılların
ağacı yaprağı yeşil

Onlar mı
yürekleri ateş ve kan
ölü inançlar üstüne

SONSUZLUK

Denizin dedikleri
toprağın
suyun
ağacın
dedikleri..
Sonsuzluk
çadırını kurmuş üstümüze
dirilmek için yeniden.
Görmedin mi
açılıp yayıldığını gökle yerin
sevecen iki dudak gibi?.

GELECEK GÜZEL GÜNLER İÇİN

Geldin yücelik gibi
seni bağrıma bastım
en güzel çiçekleri
desteledim
dağda, bayırda, yolda
yalnız senin için
Seni deyip
seni düşledim
doyasıya
gelecek güzel günler için..

YALNIZLIĞIMIZ

Yalnızlığı
bir tek umudun
bir tek ışığa bağlı
suya toprak
toprağa su
ben sana
gürül gürül
sen bana
evren even
büyür yalnızlığımız

HANİ GÖZLERİN?

Duymak
seni duymak önce
ve anlamak seni
öyle derin, öyle içten
suyu, ateşi gözlerinde
geceyi uzayıp giden
susadım işte
hani gözlerin?

BİLİYORUM SENİN İÇİN

Niye usta ellerin böyle
bu mavi göğ?
Dal ucunda meyve
biliyorum senin için
akan yıldız karanlık gecede
bire yüz veren
günde otuz altı saat
çarpan yüreğin
Bu can ne güne
yalnız olmasın dilerim
ne kapı, ne pencere
hiçbir şey
ama hiçbir şey..

KUŞ TÜYÜ

Açılın
iki yana kuzularım açılın
cariyesi geliyor muhammedin
kuş tüyü devekuşu yumurtası

TANIĞIM DAĞLAR

Uzak mı uzak, yakın mı yakın
hiç sormadım
Büyüdü fideler bahçede
ışkına durdu çubuklar
gözlerin gibi ışıl ışıl
Nasıl koydu ıssızlıklar
bahara doğru
tanığım dağlar
İşte paramparça yüreğim
fitil işlemez..

HANGİ

Hangi it oğlu it geceyi çalan
yıldızlara karşı?

Sırtı ak tavşanın
dağ tepeleri karlı

Bu akşam
çileden çıkaran insanı
bu gece

İPEKBÖCEKLERİ

Gölgeler
gölgeleri kovalıyor
yarasalar
asılı ayaklarından
uyuyor
Kör değil
yokmuş gibi değil
dut yaprağında
ipekböcekleri..

HA BABAM

Haraç mezat kahpelik
bir tek kurşunla
evleri, çatıları ölüm geziyor
vurulan vurulana
ha babam

Gökte bir yıldız
bir dal çiçek yerde
Boynun eğmiş papatya
ağlar durur
sarılır boynuma..

BEKLENEN

Türkülerimiz var söylenmedik
deli, kaygılı, ağır
derin kuyuların
koynunda
ulu ulu dağların
erip eremediği
yağmurun karın
Gün doğuyor
umudun umuttan beklediği var..

DİL SUSMUŞ DEĞİL

Bilirim ne puşt olduğunu
gökte bulut kara yazma
dil susmuş değil
olur olmaza
fırtına susmuş
yağmur durmuş değil
yüzün kara senin
seni ben bilirim
yedi sülalesi bozuk!.

HAMMER

Vurdular güneşin hortumunu
şakayıklar
Amma velakin *Şakayık-ı Numaniye*'de
çatallandı *Hammer*,

BİR ÜNLESEM

Bir ünlesem
karanlıklardan ses gelir
yedi cihan üzre
Bir ünlesem
kayan yıldıza
mavi göğe ışıl ışıl
Samanyolu'na
düşer yıldızlar kahrından
avuçlarıma
sıcacık gözyaşına bir çocuğun..

SAMANYOLU

Döner başın üzre Samanyolu
acıların senden beter
gözyaşı döküp ağlamak
yakışmaz sana
Havını alır toprak
dağ yeşerir bahara
selviler fidan verir
tezi yok yarından iki gözüm
gün ağarır
devran döner

ESKİ BİR ÇAĞDA

Mağaraların duvarları yansıdı
çok eski bir çağda
ışığa kör
Ayaklarımızda
karlı dağlar
yollar uzun
umuda bağlanmış

NERE BÖYLE KUŞLARIM?

Nere böyle kuşlarım
yeşili götürmüşler alıp maviyi
korkulu bir gecenin köründe?
Denizler gelmiş
üstüme üstüme
kıt'alar almışım
bir başıma
dikenli bir taç olmuş
arapça
uzamış üstüme göğün boynuzu..

ÖNCE

ummazdım
iki şak ettiler günü
akşam karanlığından önce

TEKİN DEĞİL GECELER

Gece karanlık, gece belalı
toz olmuş yıldızlar da
hangi meyvenin tadı
hangi yaramaz kuş
gidiyor almış başını?
Atım söğüt dalından
uçar dört nala
Ooof.. hangi deli rüzgar
alacak beni
tekin değil geceler..

ÇOĞALMAK

Deniz, yosun ve sen
alabildiğine
çoğalıyor çoğalıyor gözlerin birden

AMA NASIL

Bir başınasın
gözlerin nasıl görüyor?
Anlamaz mısın
bir olanı, beş olanı, on olanı
dostuz demişler
ama nasıl
he dedik.. ha canım..

GEL DERİM

Gel derim, dost olalım
anlamazlar dilimden
olmaz
dönerim kendime
Ne şah ne de sultanım
senin üstüne
Bakıp geçerler sonra
yığılıp kalırım
oracıkta..

NERDE OLSAM

Çağırmaya gör
beni bir kez
türkülerle
göçmen kuşların söylediği
bin ağız
yabanda yazıda
Ben bilirim
çığlıkları hıçkırık dolu
kavakların çağırışını rüzgarla
nerde olsam

BU AĞRI

Ses vermez ölüm gibi
varır bir yere
bu ağrı
döner durur

Çok mu
deyip anlatmam bunları
suya, güneşe, havaya?.

DAL

Dal yaprığını sallar mı
esmese rüzgar?
Bir ağrı sol böğrümde
canıma tak eder
Ne yarım başağrısı
akşamınan
ne kurşun yarası
Bir şey gelir gider
bir şey mırıldanır dudağın
ölümden beter
ölüme yakın..

KUYU

Gülüşün
dibini ısıran bir kuyu
ki durmadan durmadan kışkırtıyor
susuzluğumu

KARTAL

Süzülür deli bir kartal
gelip konar başıma
kaynar kazan düşlerim
bakarsın yangın yeri
buz kesilir yüreğim
umutlar tümden netameli
Derim memetler içinde
yalnız değil memet
dal sallanır mavide
yaprak poyraza durur..

BU DENİZ DURAĞI

Hayın ıslıkları duyuyor musun
bıçak ağzı
kan köpüklü yürekleri
yüreğini Zeliha'nın
Bu deniz durağı
deniz yok
denizin türküsü..

KARINCA

Gitmek var ya
alabildiğine uzak
yatmak gözlerinde sonsuza
uyuyup kalmak
hani?

Biliyor karınca
nasıl çiftleşeceğini
değil hiçbir şey umurunda
valiahi
değil kardeşim..

ALIR GÜNEŞİNİ TOPRAK

Binbir baharı taşıyan çiçek
arlanıp donanır yeniden
maviye boyanır gök
dal yeşile
Bir umut kapanır
açılır bin umut
Taş durmaz yerinde her zaman
alır güneşini toprak
Ne desem yalan bugün
ne desem yadsınır..

UCUNDA BİR GÜNÜN

Sokaklardan
evlerden
yollardan
sordum seni
soluğum kesile
vurula canevimden.

Türküsünü söyledim yalnızlıkların
karanlık gecede
ışıyan ayın
yaban mersinlerine
alabalıklara
incecik kağıtlara ağıtlar düzdüm
ucunda
bir günün
hiç bitmeyen..

AĞLAMAKLI OLURUM

Her şey yerini
sevgiler yerini bulur
tutuşur yeniden
toprak
su
tohum

Uykular vardır derin
uykular vazgeçilmez
türküler
kör kuyulardan ses verir
oturup dinlerim.
Bir şeyler gelir
saplanır şurama
dilim tutulur anlatamam..
Bir hüzün alır beni sonra
ağlamaklı olurum..

DEDİLER

Sarı bir akşamdı
mor menevşe mor menevşe üstüne
gülün çiçekleri de olur dediler

VAZGEÇ DESEM

Neye tutulup neyi sevdikse
karasevda baştan sona
Bu su, bu toprak, bu çekirge
ama kendimizi bilemedik
Öylesine
yürek delik deşik
yol uzun
Döner kuşları başımızın
gurbet kuşları
yanar kendi cehenneminde
vazgeç desem
bir anlayan çıkmaz
Dökülür yanaktan iki damla yaş
çeker giderim..

YERİN VAR BAŞIM ÜZRE

Düşlerimle yüceltiyorum seni
gece sabaha karşı
Dört yön seni diyor
şu dağ yamacı
gözbebeğim

Şurda, çalılıklarda sen
bir dağ yamacında sereserpe
yürek kükreyen aslan
öyle umut dolu gecede
yeni çıkmış gibi yangından
yerin var başım üzre
gel dedim, gel haydi
bekletme..

HAYDİ SEVELİM İNSANI

Bizim kavgamız
arkadan vurmak değil
gece hayın
gece karanlık olsa da
Sevmek insanı
taa içinden bin kez
yüceltmek insanı
yaratmak yeni baştan
tanrıların kurtaramadığı

Sarmaşıklar sarmaşıyor
sabahınan
alı al moru mor
Haydi sevelim insanı
ekinler başaklanıyor..

DÜŞLERİN AĞLATISI

Eloi, Eloi
Lema sabaktani?
Tanrım, Tanrım
Niçin bıraktın beni?

KİBRİT SUYU

Ölürken bütün sözcükleri dedi
dedi amma o ölürkendi
ondan sonra kibrit suyu
Kendi sustu ya
tanrıyı da susturdu!

NERGİSLER

Bütün ezgiler sustu
sen konuşunca
Tohum
yeni bir güle doğru
Yedikardeş, Ülker yıldızı
bu dağ aşılmaz değil
menekşeler
yeni bir saksıda
yarına varmaz açar nergisler
sen konuş gülüm

TOPRAK KURDU

Ben de varım diyor
toprak kurdu
benim için de geldi bahar
bende ısınır kışın karı soğuğu
Açılmak
sereserpe güne güneşe
anlamak
neyin ne olduğunu
ve ne olmadığını
neyin..

BALIK AVI

Bütün evlerin duvarları birdi
kapılarını hiç görmedim
balık avlamaya gitmişlerdi

GECE EĞİK YÜZÜNE

Umut sırılsıklam
kolan vurdu kapıda
ellerin ayakların
ağaçlar yapraklarıyla
bir şeyler söylüyor geceye
gece eğik yüzüne
karanlık gözleriyle
Hiçbir şey tutmuyor
dünküler olup bitmiş
toprakta iğde kokusu
havada bulut..

O ZAMAN BULURUM KENDİMİ

Sabah olur uyanırım
uyanır kurtlar kuşlar
durmaz gürül gürül
akar damarda kan
akar yıldızlar
akar gecede
vurur şavkı alnıma
der gibi:
"- Ne var ne yok?"

Bulurum kendimi o zaman
orda, bir dağ yamacında..

GÜN KİMİN İÇİN

GÜN KİMİN İÇİN

Rüzgar eser
alır götürür yaprakları
Gün kimin için
bahçe neyiçin donanır
kimse bilmez.
Gelip saplanır
bir acı yüreğime
üç başlı yılan
Artık ne yapsam
yedi cihan üzre
ustalığın yeri yok!.

SEVMEK

Sevmek
dağların ardında
seni sevmek
hayın, korkunç, ölümle bir
Topraktan al haberimi
yalnızlık boynuma
zincir olmuş dolanır
Bu tomurcuk dalda
bu yürek
ne güne sızlar durur?.

TOHUM FİLİZE DURUR

Bütün kalanlar
bir yastık bir şilte
ölüme kim eyvallah eder
gelse de gelmese de?
Kuş uçar it ürür
kervan geçer
göğ durur buluta
su toprağa
tohum filiz verir..

SEN DE DUYUYOR MUSUN?

Yerini alacak
belki de bir mermi
yüreğimin ortasında
Ya bu soluk
ya bu hava
bu rüzgar kim için?
Uçurumun kıyısında
bu ince yol
bu patika

Sesini duyuyorum
çakalların
sen de duyuyor musun?.

KAÇ GÖBEK

Kaç göbek üzre yanar gece
göğ üzre kaç
güneş vurur ay doğar?

İNSAN BU

Hani insan bu
ağlamaklı olur bazen
çocuksu, acemi, tedirgin
sövüp sayar
yaşama döner yeniden
Balık denizde daha mutlu
kuş yuvasında
dağın üstünde kar
Ağlama böceğim
akşama diyeceklerim var..

1400 YIL

Benim ülkemde ecitli mecitli
güm güm de güm güüüümmmmm
"ahiret" öyküleri
ve düşleri çölün
bin dört yüz yıl önceki

BU DUVAR, BU BAHÇE

Güzeldir yine de
bir uykuya dalıp
uyanmak sonra
Geceleri
karanlığa alıştığım sokak
dut ağacı önümdeki
bu duvar, bu bahçe, bu park
ağaran gökyüzü
dal, yaprak
seni diyor bana
senden çok..

SÖNMÜŞ BİR LAMBA

Önyargılarla senin usun
dondurulmuş
yoksun
bir sayılamada
Elma var, kayısı var
sen yoksun
katı anlayışlarla
Sen güne güneşe karşı
ne yazık
sönmüş bir lamba..

UYAN SEN

Yiğit olan gelsin aramıza
başı dik, eğilmez
uykular geceden kalma
uyan sen
aman verme yokluğa
Kaç kez yollara düştük
bilmez misin
kaç kez bulduk bulamadık..

İKİ YANIM UÇURUM

Rüzgar eser
yaprak dökülür dalından
üşür yüreğim
üşür de
sarar geceyi ateş böcekleri
Sonra
bir kuş uçar, turnalar
kalakalırım orada
yapayalnız
iki yanım uçurum..

DÖNE DÖNE

Yüzün ki
aşık taşlarından
sevdiğimizdir
belki de
en çok öldüğümüz
döne döne döne döne

BEN BİLİRİM

Hangi meyhanenin
hangi köşesinde yalnız
adın söylenir
ben bilirim..

Hangi sesler ulaşan
hangi rüzgar çağıran beni
dönüp dolaşan kapımda
ben bilirim..

Aylardan mayıs
leylekler bir şeye gebe
hangi taşın altında umut
ben bilirim..

GECE OLMUŞ

Şiir yazılmazsa
korkunç günler için
senin kardeşliğin
neye yarar
benim kardeşliğim?

Ve bu deniz uzayıp giden
enine boyuna?
Gece olmuş
karanlık gece basmış sokakları..

AHLAT AĞACI

Durması yağmura suyun
benim
suyun toprağa
Dağ başında ahlat ağacı
yapayalnız
ve çayırotları
yoluma duran
benim
akşam akşam
Böyle her sabah
tepeyi aşan gün..

NEREYE?

Kuşlar
her zaman mavi gagalı
olmadılar
Karınca kendinde
kurt kendi
Gözlerim seğriyor gene
nereye dağ güvercinleri
ovayı bastıran gölge
tepeyi aşan gün
sahi nereye?.

TİRİLLİM

Kaklıdereye doğru
ikindi üstü
çık in çık in çık in
bir gördüm seni
tirillim
petrol tutuşuyordu cumartesi

DÜŞÜN BİR DE GÜNEŞİ

Tutmadı hiçbir şey birbirini
su, toprak, ateş, hava
eli kulağında bekledi

Ateş yakar
kılıç keser dediler
su akar
Hani direnmek var ya
ölmek de olsa
düşün bir de güneşi..

DEMESİ AYIP DEĞİL

Irmakları sevdi en çok
tersine akan
bir de *Üçyıldızı, Akyıldızı*
geceleri
Onlar için söyledi
en güzel türküleri
ceviz ağacının altında
Samanyolu süt kesildi
acısından
beli geldi bulutların
demesi ayıp değil!.

ZIRILTI

Ben burda yoğum da
sen orda var mısın?
Daha da yoksun orda
benim burda olduğumdan!

Bu asfalt yol
denize karşı
bu deniz enine boyuna..
Zırıltısı dünyanın
dört bir yanda
vurur durur
Somali'de *Bosna*'da..

NE GÜNE

Ne güne çağırışları ağustos böceklerinin
ağaç ne güne
taş ne güne
yağmuru özleyen tarla
bu ağaran gün sabah erken
hep mutluluk adına

KÜKÜRT KOKUSU MU?

Rüzgar neyiçin eser
anam avradım olsun bilmiyorum
Ya neyin ağrısına
bu yaprak, bu çiçek bu tohum?

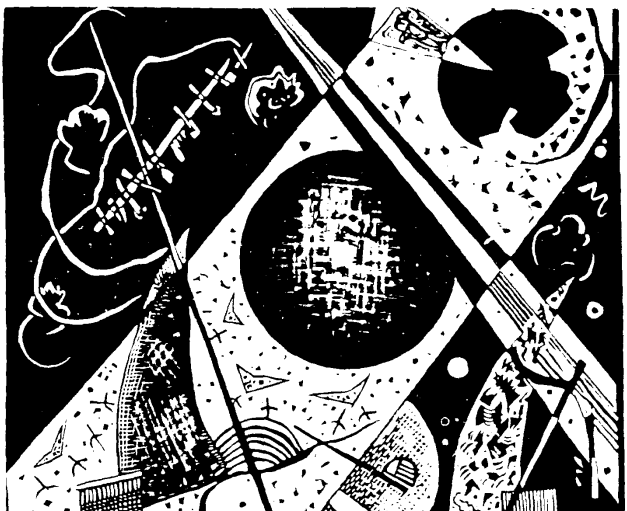
Kükürt kokusu mu
kim o
hançeri bağrına sokan?.

DÜN

Dün
beni bana çekiştirdiler
sessizce
o değilden
Yanıp tutuşuverdi yüreğim
Sonra da
hiçbir şey görmedim
külünden başka..

KIYI DENİZİN ÖZLEMİ

Hiçbir şey
sorumlu değil
fareler kadar
kuyruğu kapana kısılan.
En iyisini
ahlat ağacı bilir
Kıyı denizin özlemi akşam akşam
"dil-i naşadım"ı söyler..

KARANLIK

Şu itoğlu yalnızlık
hiçbir şey olduğu gibi değil
gündüzün pici karanlık

ÖLÜMÜ KİM SEVER

Kimse görmedi
benim
onları gördüğüm gibi
Bakışları menekşe
asma yaprağı elleri
Ölümü kim sever
ben severim
görmemek için
olup bitenleri
Ama topladım bütün güneşleri
sabahın köründe
görmek için seni..

BALON

Hiçbir şey yok ortada
beneksiz bir balon
ki büyür sonsuzluğa
milyon milyon
düşer kalır en sonunda
kan lekeli bir tanrı

VER ELİNİ İSTANBUL

Kuruyan dallarda
yedi göz yedi omuz
yürekler inler kendi kendine
dayanılmaz olur
ardı ardına yıkılır köprüler
yol alır her şey kendine doğru
biri canevinden vurulur
öbürü dimdik öylesine
Bir şey gelmez elden
dişimi canıma takar giderim
ver elini İstanbul..

UNUTMUŞUM

Unutmuşum
dallar yaprağını unutmuş
Ama bilirim
kaçın kurrası olduğunu domuzun
yarama saplanan bıçağı
ağacı
yaprağı..

Bir ahım var hiç bitmez
cerrah gelse çare yok
öyle derin
Kapımda gezinip durma
ölüm
eyvallah etmem sana da..

KARŞITÖZDEK

Ayrı ayrı yollarımız
ister gece türküleri
ister gündüz
Ayrı yollarda varız
her birimiz
ayrı ayrı yollarda
Yamandı mı yollarımız
kar etmez hiçbir şey
ne şu
ne bu
Hiçbir şey ama
kodunsa bul!.

ADIMI UNUTSAM

Adımı unutsam o gelir usuma
hangi yumaklardayım bir bilsen?
Yay burcu benden uzak değil korkma
oğlak burcu değil Koç burcu değil
Bir mevsimlik yüzüm üzüm çubuklarına

HİÇBİR ŞEY OLMAZ

Bu şöyle olsa derim
şu da böyle
Yıldızları elerim
avuçlarıma bir bir
Ne taş uçar yerinden
ne göğün rengi değişir
Uzayıp gider *Samanyolu*
Yedikardeş Üç Yıldız
Güneş derim, olsun derim
hiçbir şey olmaz
sonra çeker giderim..

KES BİR SOĞAN DAHA

Sevmeye sevişmeye
ağlamaya
gülmeye
parmak ucu mutluluğa
düne küskün
yarından umutlu
Yıllardır kaç akşam bilinmez
böyle kaç gece

"Al" diyor
bu da sağlığına
kes bir soğan daha..

DÖRT MEVSİM

Dizüstü çöktü dört mevsim önünde
sütleğen yüzü
o bütün aşkların üstünde
kevenotu kahkahaları
cemaziyül evvelinden

GELİNCİKLER

Gelincikler güler ilkyazda
göğün maviliğine karşı
Ben gülerim biraz da
uçar gider ateşböcekleri
zifiri karanlıkta
Hiç belli olmaz
bir de bakarsınız
kurşun gibi çöker bağrıma
güpegündüz
satmışlar anasını gecenin..

ERTESİ GÜN

İpin ucuna serdim geceyi
baktım çıt yok
gülüp geçtim

Yere indirdim yıldızları
tutup saçlarından
öptüm bir iyice

"Karanlıkta İşlenen Cinayet"
başlığını okudum gazetelerde
ertesi gün..

İNANMA DOST

Ebegömeçlerine dedim ki
bu böyle olmaz
Karıncalar yolunu değiştirdi
namus atbaşı bokböceğinde
yuvarlayıp duruyor
İnanma dost
inekler başka telden çalar
dönekler başka telden..

UTANDIM ALA KARŞI

Ağzına edilmiş morun
iyice
yeşil durmuyor
bir endam üzre
gülötesi bütün sütleğenler
Bu deniz mavi değil
ne desem fi tarihi
al şalvarım
al mintanım
al gülüm

Bütün karalar üstünde
utandım ala karşı..

GEÇTİLER

Üç bıçak üzre geçtiler
dağları üç bıçak üzre
Göğü tutuyordu biri
iki gözü iki çeşme
haberi yok öbürünün
Gülleri
gülleri kırmızı bir bahçeydi
üç bıçak üzre geçtiler..

KAYISI MEVSİMİ

Olmasına olacaktı akşam
nasıl olsa
Kuşlar
başka ülkelere gidecek
bir yazın ardında
başka havaları çalacaktı
ağustosböcekleri
Hiç sevmedim
ateşböceği
gidivermeni böyle uluorta
kayısı mevsimi

KENDİ BİLDİĞİNCE

Denize düşen
ya batıyor ya batmıyor
her şey kendi bildiğince
yılanyastıkları
rezeneler, sütleğenler
o şöyle bu böyle

HASEKİ BAŞI

Dünü bir kazığa bağladılar
bir daha gelmedi
Gelsin diye ateşlediler yarını
yarınlar gelip geçti
Şimdi külünü atıyor ocağın
yeni küllere
haseki başı
Zaman mı
iki ucu boklu değnek
yok armudun sapı

HALİÇ VARUPU

Akşamın saat altısı
cıvıl cıvıl İstanbul
küçük büyük irikıyım
motorbotlar kayıkları
ben ordayım
bitli baklanın kör alıcısı
büyük sözüme tövbe
yarı uykulu
Heyy nereye? Haydi hoşça kal!
bu giden Haliç vapuru

FİRAVUN AZMASI

Ne hınzırdır bilirim kuşlarını
kanatsız uçarlar
Göğ her zaman alabora
atları üzengili
Ben bilmem ayaklarım bilir
kahrımdan varamam yanına
özlemim firavun azması
dudağım ondan beter..

UMULMAYAN

Başka bir şey oldu o sabah
hiç olmayan
Alıp götürdüler beni
bilmediğim bir yere
Traş bile olmamıştım üstelik
bir yığın da borç
Başka bir şey o sabah
dostlar
hiç umulmayan..

BIÇAKLAMA

Dün geceyi bıçakladılar
kana boyandı Haliç
Yoldan geçen biri gördü
sonra bütün bir İstanbul

Sabah oldu leylim aman
kodunsa bul
ortalık sütliman..

İçindekiler

TERSİNE AKAN IRMAK / 3
Tersine Akan Irmak / 5
Neler Demediler Bilseniz / 6
Kim Bu Oyuncular?/ 7
Medetsiz / 9
Çinoğlu / 10
Bu İşler/ 11
Yazık Diyorum / 12
Ne Güne Bu Tanrıelçileri? / 13
Olmak Her Şeyden önce / 14
Hitit Kralı / 15
Tasma / 18
Nasıl da Ezmişler İnsanı / 19
Yol Ver Geçem / 20
Esenlikler / 21
Ölünür Yok Yere / 22
Maça Beyi / 23
Tanrı Nerde? / 24
Unuttuk Güneşleri / 26
Balıklar / 27
Gayya Kuyusu / 28
Sonra Gelmek Vardı / 29
Besbelli / 30
Ağzını Cin Çarpar / 31
Haniydi / 32
Gece / 33
Ben Hiç Görmedim / 34
Yoksa / 35
Olmayacak İş Mi? / 36
Özür Dilerim / 37
Üç Kez Yediler Göğü / 38
Bilemedim / 39
Görenler Diyor / 40
At Pazarlığı / 41
Duydunuz mu? / 42
Sessiz / 43
Ne Yapsam? / 44
Bir Top Gül / 45
Ebabil Kuşum / 46
Ama Nasıl? / 47
Sorular / 48
Sesler / 49
Düşüm Azdı / 50
Boylu Boyunca / 51
Irmak Kesildi / 52
Yaratı / 53
O Değildi Bu / 55
Kim Bilir Kim? / 56
Sıkıysa / 57
Hoparlör / 58

TARİH YAZILMADI / 59
Tarih Yazılmadı / 61
Çok Eski / 62
Umut Başıboş Ceylan / 63
Res Çektim Bilisizliğe. / 64
Ölü İnançlar / 65
Sonsuzluk / 66
Gelecek Güzel Günler İçin / 67
Yalnızlığımız / 68
Hani Gözlerin? / 69
Biliyorum Senin İçin / 70
Kuş Tüyü / 71
Tanığım Dağlar / 72
Hangi / 73
İpekböceği / 74
Ha Babam / 75
Beklenen / 76
Dil Susmuş Değil / 77
Hammer / 78
Bir Ünlesem / 79
Samanyolu / 80
Eski Bir Çağda / 81
Nere Böyle Kuşlarım? / 82
Önce /83
Tekin Değil Geceler / 84
Çoğalmak / 85
Ama Nasıl / 86

Gel Derim / 87
Nerde Olsam / 88
Bu Ağrı / 89
Dal / 90
Kuyu / 91
Kartal / 92
Bu Deniz Durağı / 93
Karınca / 94
Alır Güneşini Toprak / 95
Ucunda Bir Günün / 96
Ağlamaklı Olurum / 98
Dediler/ 100
Vazgeç Desem / 101
Yerin Var Başım Üzre / 102
Haydi Sevelim İnsanı / 103
Düşlerin Ağlatısı / 104
Kibrit Suyu / 105
Nergisler / 106
Toprak Kurdu / 107
Balık Avı / 108
Gece Eğik Yüzüne / 109
O zaman Bulurum Kendimi / 110

GÜN KİMİN İÇİN / 111
Gün Kimin İçin / 113
Sevmek / 114
Tohum Filize Durur / 115
Sen de Duyuyor musun? / 116
Kaç Göbek / 117
İnsan Bu / 118
1400 Yıl / 119
Bu Duvar, Bu Gece / 120
Sönmüş Bir Lamba / 121
Uyan Şen / 122
İki Yanım Uçurum / 123
Döne Döne / 124
Ben Bilirim / 125
Gece Olmuş / 126
Ahlat Ağacı / 127
Nereye? / 128
Tirillim / 129
Düşün Bir de Güneşi / 130
Demesi ayıp değil / 131
Zırıltı / 132
Ne Güne / 133
Kükürt Kokusu mu / 134
Dü n / 135
Kıyı Denizin Özlemi / 136
Karanlık / 137
Ölümü Kim Sever / 138
Balon / 139
Ver Elini İstanbul / 140
Unutmuşum / 141
Karşıözdek / 142
Adımı Unutsam / 143
Hiçbir Şey Olmaz / 144
Kes Bir Soğan Daha / 145
Dört Mevsim / 146
Gelincikler / 147
Ertesi Gün / 148
İnanma Dost / 149
Utandım Ala Karşı / 150
Geçtiler / 151
Kayısı Mevsimi / 152
Kendi Bildiğince / 153
Haseki Başı / 154
Haliç Vapuru / 155
Firavun Azması / 156
Umulmayan / 157
Bıçaklama / 158

Abdullah Rıza Ergüven

TERSİNE AKAN IRMAK

Fotoğraf: İsmet Arslan

TERSİNE AKAN IRMAK
Bugün ne denmişse yarın
ama zambaklar açmayabilir
Ne düşünür çiğdem
bilemem kim bilir
osmanlı bir yasak belki
şeyhülislamlık
zincire vuran kendi kendini
ya da gereksiz bir şey
tersine akan ırmak
karanlığa doğru

Günümüzün ozan, yazar, denemeci, eleştirmen ve düşünbilimcilerinden, 1925'te Avanos'ta doğdu. 1952'de İstanbul Üniversitesi Türkoloji Bölümünü bitirdi. Resmi bir kurumda çalışırken çeşitli baskı ve yıldırılar karşısında görevini bırakmak zorunda kaldı. 1967'de İsveç'e gitti. 1978-90 yılları arasında Stockholm Üniversitesi'nde Öğretim Görevlisi, Lektor i Turklogi ve araştırıcı olarak çalıştı. 1990'da emekli oldu.

Çeşitli dergi ve gazetelerde şiir, çeviri, inceleme, araştırma, eleştiri ve düşünbilimsel yazılarını yayımladı. Yapıtlarının sayısı 80'i geçer. Yasak Tümceler romanında "dine hakaret" ettiği gerekçesiyle "mahkum" oldu.

ISBN 975 - 7354 - 43 - 0

BERFİN